

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย ผู้สังคมนำการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้นเป็นแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, พ.ศ. 2555 :11) ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศ ทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึดคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือ ในการที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยเป้าหมายดังกล่าวมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาอิสลามซึ่งได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในโองการแรกที่ถูกประทานถึงความสำคัญของการศึกษาโดยผ่านการอ่าน ตอนหนึ่งว่า

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ (١) خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ (٢) اِقْرَأْ وَرَبُّكَ
 الْكَرِيمُ (٣) الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ (٤) عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (٥)
 (العلق: ٥ - ١)

ความว่า “จงอ่าน ด้วยพระนามของพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด ผู้ทรงบังเกิดมนุษย์ จากก้อนเลือด จงอ่านเถิดและพระเจ้าของเจ้านั้น ทรงใจบุญยิ่ง ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา ผู้ทรงสอนในสิ่งที่เขาไม่รู้”
 (อัลอะลัก : 1-5)

และอีกหลักฐานซึ่งในอิสลามได้ยกย่องความรู้เป็นสิ่งที่ประเสริฐ อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงยกระดับคนมุสลิมผู้ที่ศรัทธาที่มีวิชาความรู้ให้เหนือคนที่ไม่มีวิชาความรู้และอัลลอฮ์ ﷻ ยังตรัสไว้ว่า คนเหล่านี้เท่านั้นเป็นผู้ที่ยำเกรงพระองค์อย่างแท้จริง ซึ่งปรากฏอยู่ในอายะฮ์อัลกุรอาน ดังที่ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสไว้ว่า

(28 :) إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ

ความว่า “ แท้จริง บรรดาผู้ที่มีความรู้จากปวงบ่าวของพระองค์
เท่านั้นที่เกรงกลัวอัลลอฮ์” (ฟาฏีร : 28)

จากโครงการอัลกุรอานข้างต้นจะเห็นว่าการศึกษาเป็นรากฐานที่จะพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติในด้านต่างๆ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่เปิดกว้างในลักษณะของรัฐประชาคมและมีรัฐธรรมนูญ
กำหนดสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา และปฏิบัติตามศาสนบัญญัติตามความเชื่อของแต่ละ
บุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 24) กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 1) ซึ่งเป็น
หลักสูตรที่มุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา
หลักสูตรและสื่อการสอนและขณะเดียวกัน ก็มุ่งเน้นให้หลักสูตรเป็นตัวนำในการปรับปรุงการเรียน
การสอนด้วย และมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมจิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น
ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยให้นักเรียนได้ศึกษาเล่าเรียนศาสนาที่นับถือ ในสาระที่ 1 ศาสนา
ศีลธรรม จริยธรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากแผนนโยบายข้างต้น
ประมวลได้ว่า ภารกิจดังกล่าวนี้ จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา
เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคมีความรู้ ความเข้าใจยึดมั่น ศรัทธาและปฏิบัติตนตาม
หลักการศาสนาอิสลาม ซึ่งในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด
องค์ประกอบในการทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางหนึ่งก็คือ การจัดการเรียนการสอนโดยนำเอาสื่อการ
สอนเข้ามาช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการสอนทำ
ให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น ประหยัดเวลา สื่อการสอนช่วยถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดเห็นระหว่างครูและ
นักเรียนช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องราวที่ครูสอนได้เร็วและจำได้อย่างถาวร สามารถเรียนรู้ได้มาก
ขึ้น ทำให้นักเรียนได้รู้จักการอภิปรายแสดงความคิดเห็น สื่อการสอนมีความจำเป็นในการสอนเพราะ
สังคมมีการเปลี่ยนแปลง ความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นมากทำให้ครูต้องสอนเนื้อหาวิชามากขึ้น จำนวน
นักเรียนเพิ่มมากขึ้น สื่อการสอนมีความสำคัญในการสอนที่จะเน้นเอกบุคคลให้มีประสิทธิภาพ
นักเรียนที่มีภูมิหลังและความพร้อมที่แตกต่างกัน ครูต้องรู้จักใช้สื่อการสอนและเทคนิคที่จะทำให้
นักเรียนมีความสนใจในบทเรียนและเกิดประสิทธิผลในการเรียน (จริยา เหนียนเฉลย, 2546 : 17)
ฉะนั้นสื่อการสอนนับเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้และทักษะต่างๆจากผู้สอนไปยังผู้เรียนได้
อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง หากปราศจากสื่อแล้วคงจะทำให้การสอนเป็นไปอย่างยากลำบากเนื่องจาก

ไม่มีตัวกลางในการเสนอเนื้อหาไปยังผู้เรียนนอกจากใช้ตัวผู้สอนเท่านั้นเป็นตัวสื่อ อันทำให้การ
สอนได้รับประสิทธิผลไม่สมบูรณ์อย่างแน่นอน ซึ่งสื่อการสอนได้มีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง
นับตั้งแต่การใช้สื่อแบบง่าย ๆ เช่น หนังสือ แผนที่ กระดานดำ ฯลฯ ไปจนถึงการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์
ในระบบแอนะล็อกและพัฒนามาเป็นสื่อระบบดิจิทัลในปัจจุบันเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบและ
ศักยภาพทางการศึกษา (กิดานันท์ มลิทอง, 2544 : 1)

จากคุณค่าของสื่อการสอน ครูในฐานะเป็นผู้ให้ความรู้คอยชี้แนะแนวทางให้
ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาตนเอง จำเป็นต้องปรับปรุงการเรียนการสอนของตนให้
ทันสมัยอยู่เสมอครูควรได้รับการส่งเสริมในเรื่องการพัฒนาความสามารถทางการคิดเชิงสร้างสรรค์
โดยผ่านการอภิปราย สัมมนา ประชุมเชิงปฏิบัติการ ฝึกรบม วิจัยและศึกษาต่อ (นิเลาะ แวอุเซ็ง, 2551
:54) และครูที่ดีจะต้องมีปัจจัยต่างๆที่เพียงพอในการปฏิบัติงานสอน Shamsuddin ,(1984:75-85 อ้าง
ถึงในนิเลาะ แวอุเซ็ง, 2551:91) และอัลเมาะซาลี (Khan,1982:83 อ้างถึงใน อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต,
2551 : 139) มีทัศนะว่าครูที่ดีต้องรู้จริงในเนื้อหาที่สอน และการสอนทุกครั้งจะต้องมีการเตรียม การ
สอนล่วงหน้า มิฉะนั้นแล้วการสอนก็จะไม่มีประสิทธิภาพ และผู้สอนที่ไม่มีการเตรียมล่วงหน้าเข้
นั้นได้ปฏิบัติในสิ่งที่เป็นอธรรม

แต่ตลอดเวลาที่ผ่านการจัดการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ยังไม่ได้
รับการพัฒนาเท่าที่ควร จากรายงานการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลาม
ศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดกระบี่ (ดำรง เสดสัน, 2548
อ้างถึงใน อรสา นุซมี 2552 : 25) พบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนมีดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการ
สอนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาเรื่องการขาดความพร้อม ขาดวัสดุอุปกรณ์
และแหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการดำเนินการสอน ส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากสอนแบบมุ่งสร้างให้
นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ปัญหาด้านการดำเนินการสอนคือครูขาดทักษะในการผลิตและ
การใช้สื่อการเรียนสอน 3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
ส่วนใหญ่ครูใช้วิธีประเมินโดยใช้แบบทดสอบเป็นหลัก 4) ด้านการพัฒนาการเรียนการสอนมีระดับ
ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางปัญหาคือไม่มีการฝึกรบม เพื่อพัฒนาครูผู้สอนอิสลามศึกษาและไม่ได้
นำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษา

จากรายงานแสดงให้เห็นว่าครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษามีปัญหาใน
กระบวนการใช้สื่อการสอนไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการต่างๆ พบว่า
ยัง ประสบปัญหาอยู่หลายประการ เช่นครูขาดความรู้และทักษะในการผลิตและใช้สื่อการสอน สื่อ
การสอนมีไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ มุฮัมมัดนาเซ สามะ (2551: บทคัดย่อ) ที่
พบว่าปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน ของรัฐที่เปิด

สอนสองหลักสูตรจังหวัดยะลาพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดคือด้านสื่อการเรียนการสอน งบประมาณไม่เพียงพอที่จะผลิตสื่อให้มีความหลากหลายและทันสมัย และงานวิจัยของ อามีเนาะ มามู (2544 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารส่วนมากมีปัญหาด้านวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนเช่นสื่ออิสลามมีน้อยไม่เพียงพอ ผู้บริหารไม่แนะนำในการผลิตสื่อ และข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดสรรสื่ออิสลามศึกษาให้เพียงพอ ควรได้รับการอบรมเกี่ยวกับทักษะและเทคนิคการผลิตสื่อ

นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้ว ยังพบปัญหาในเรื่องการใช้สื่อการสอนอีกหลายประการดังที่กองการวิจัยการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย (2546:42) ได้สรุปไว้ คือ สื่อ อุปกรณ์ เอกสาร หนังสือต่างๆที่ใช้ศึกษาค้นคว้าและแหล่งเรียนรู้ของครูและนักเรียนมีน้อย ไม่หลากหลายหลายล้ำสมัย ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา ไม่มีประสิทธิภาพและไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ความเข้าใจและขาดทักษะในการจัดทำสื่อ และครูไม่มีเวลาที่จะศึกษาค้นคว้าและจัดทำสื่อ และจากการสรุปผลการปฏิบัติการศึกษาที่ผ่านมา พบว่าครูและนักเรียนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อยมาก (เลขานุการสภาการศึกษา, 2553: 8)

จังหวัดสตูลดำเนินการเปิดสอนวิชาอิสลามศึกษาทุกโรงเรียน โดยที่วิชาอิสลามศึกษาเป็นสาระหนึ่งของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีการจัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 1-2 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา ผู้มีหน้าที่อบรมสั่งสอนให้เด็กในปกครองให้ตั้งมั่นอยู่ในหลักการอิสลามทุกคนหวังไว้อย่างเต็มที่ว่าบุตรหลานของตนจะต้องได้รับการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาที่รัฐจัดให้เป็นอย่างดีแต่ในระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้ปกครองนักเรียนต่างยอมรับว่าบุตรหลานของตนที่ได้เรียนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษานั้นมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นมุสลิมที่ดีมีจรรยาบรรณในแบบของอัลอิสลามน้อยมากๆ ในด้านความรู้ก็ยังอ่อนด้อย ซึ่งรับรู้ได้จากผลการสอบ I – net และการแสดงออกถึงความรู้ในเวทีต่างๆอีกด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล, 2553:9)

ดังนั้น จากการสะท้อนสัมฤทธิ์ผลที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูลยังไม่พัฒนาและไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้คุณภาพนักเรียนไม่บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

วิธีการหนึ่งที่จะช่วยปรับปรุงพัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนคือการใช้สื่อการสอนดัง จริยา เหนียนเฉย (2546: 17-18) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของสื่อการสอนว่าสื่อการสอนช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เช่นเดียวกับ กิดานันท์ มลิทอง (2543 : 98) ที่กล่าวว่า การใช้สื่อการสอนเป็นการช่วยให้บรรยากาศการเรียนน่าสนใจขึ้นและสื่อแบ่งเบาภาระของผู้สอนในด้านการเตรียมเนื้อหาด้วย

ส่วน อัลเมาะซาลี (Khan, 1982 : 84 อ้างถึงใน อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต, 2551 : 139) ได้เสนอให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 37) มาตรา 64 กล่าวไว้ว่า “รัฐต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำราเรียน หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี เพื่อการศึกษา” นอกจากนี้ในมาตรา 65 กล่าวไว้ว่า “ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ”

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสื่อการสอนเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือยื่นยันถึงแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการการศึกษาอิสลามของโรงเรียนประถมศึกษาให้มีมาตรฐานและแก้ปัญหาที่ประสบอยู่แนวทางหนึ่งคือครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านกระบวนการใช้สื่อการสอน

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรจำเป็นต้องมีการศึกษาสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา ในกระบวนการใช้สื่อการสอน 6 ขั้นตอน ซึ่งได้แก่ 1) การวางแผนและการผลิตสื่อการสอน 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ 4) การใช้สื่อการสอน 5) การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน 6) การประเมินผล ผู้วิจัยเห็นว่าผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล ที่เป็นอยู่ให้เหมาะสมและช่วยให้อาจารย์จัดการกระบวนการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1.2.1 ศึกษาสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล

1.2.2 เปรียบเทียบสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูลจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษาทางศาสนาและสามัญ ประสบการณ์ในการสอน และประเภทของโรงเรียน

1.2.3 ประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล

1.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยทางการศึกษาคั้งนี้ ทำให้เกิดประโยชน์ดังนี้ คือ

1.3.1 ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูลซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ครูอิสลามศึกษาในการใช้เป็นแนวทางในการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงาน

1.3.2 ทำให้ทราบความแตกต่างของข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและการดำเนินการแก้ปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาของจังหวัดสตูล

1.3.3 ผลการวิจัยครั้งนี้เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้มาใช้ในการแก้ปัญหาและปรับปรุงการเรียนการสอนในรายวิชาอิสลามศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาแก่ผู้วิจัยและผู้สนใจต่อไป

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหาตัวแปรและประชากร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.4.1 ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล ตามแนวทางขบวนการใช้สื่ออย่างเป็นระบบโดยใช้รูปแบบจำลอง Assure Model ของไฮนิกและคณะ (Heinich, and other, 1999 อ้างถึงใน กิดานันท์ มลิทอง 2548:116- 119) ซึ่งมี 6 ขั้นตอนดังนี้

- 1) การวางแผนและการผลิตสื่อการสอน
- 2) การกำหนดวัตถุประสงค์
- 3) การเลือกคัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่
- 4) การใช้สื่อการสอน
- 5) การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน
- 6) การประเมินผล

1.4.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่จะศึกษา โดยแยกออกเป็นตัวแปรต้น และตัวแปรตามดังนี้

1) ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูลดังนี้คือ

1.1 เพศ

1.2 วุฒิการศึกษา

1.2.1 วุฒิทางศาสนา

1.2.2 วุฒิทางสามัญ

1.3 ประสบการณ์ในการสอน

1.4 ประเภทของโรงเรียน

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูลในกระบวนการใช้สื่อการสอนอย่างเป็นระบบ 6 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวางแผนและการผลิตสื่อการสอน

2.2 การกำหนดวัตถุประสงค์

2.3 การเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่

2.4 การใช้สื่อการสอน

2.5 การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน

2.6 การประเมินผล

1.4.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

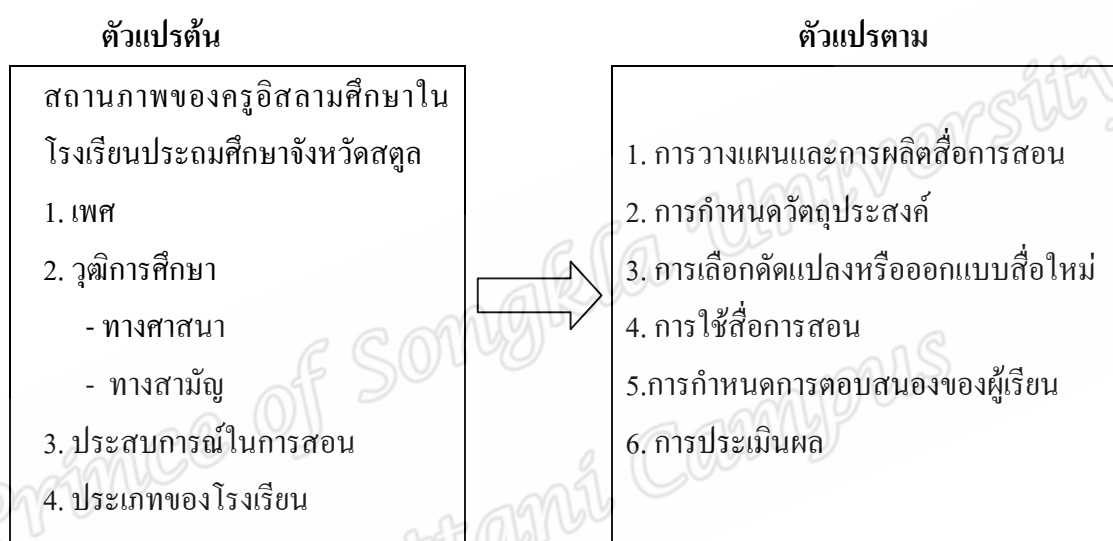
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐจังหวัดสตูล ปีการศึกษา 2555 จำนวน 150 คน จาก 137 โรงเรียน และประชากรซึ่งเป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนในระบบประเภทสามัญศึกษาปีการศึกษา 2555 จำนวน 25 คน จาก 19 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 175 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ ประชากรซึ่งเป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐจังหวัดสตูลปีการศึกษา 2555 และประชากรซึ่งเป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนในระบบประเภทสามัญศึกษาปีการศึกษา 2555 โดยการกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างใน ชีรวิภา เอกะกุล, 2543) ได้กลุ่มตัวอย่าง 164 คน โดยแยกเป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาในโรงเรียน

ประถมศึกษาของรัฐจำนวน 140 คน และเป็นครูผู้สอนอิสลามศึกษาโรงเรียนเอกชนในระบบ ประเภทสามัญศึกษา จำนวน 24 คน

ข้อมูลเชิงคุณภาพได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการจัดการศึกษาอิสลามศึกษาในจังหวัดสตูล ใช้เลือกแบบเจาะจงจำนวน 5 คน ซึ่งจะใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูล

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยข้างต้นแสดงถึงผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล โดยมีตัวแปรต้นเป็นครูอิสลามศึกษาจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประเภทของโรงเรียน ส่วนตัวแปรตามได้แก่ การวางแผนและผลิตสื่อการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ การใช้สื่อการสอน การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียนและการประเมินผลแบบจำลอง The Assure Model ของ (Heinich , and Others, 1999.อ้างถึงใน กิดานันท์ มะลิทอง, 2548 : 116 -119)

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 สภาพปัญหากระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สภาพปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับกระบวนการใช้สื่อการสอนอิสลามศึกษาซึ่งประกอบด้วยด้านต่างๆ ดังนี้ การวางแผนและผลิตสื่อการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ การใช้สื่อการสอน การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน และการประเมินผล

1.6.2 กระบวนการใช้สื่อการสอน หมายถึง กิจกรรมที่ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ การวางแผนและผลิตสื่อการสอน การกำหนดวัตถุประสงค์ การเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อใหม่ การใช้สื่อการสอน การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน และการประเมินผล

1.6.3 การวางแผนและการผลิตสื่อการสอน หมายถึง การคาดการณ์หรือเตรียมการล่วงหน้าก่อนลงมือปฏิบัติการผลิตสื่อเพื่อให้ได้สื่อตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียน

1.6.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ หมายถึง การกำหนดสิ่งที่คาดหวังกับผู้เรียนภายหลังการใช้สื่อว่าผู้เรียนจะสามารถบรรลุถึงสิ่งใดหรือมีความสามารถใหม่ๆอะไรบ้าง

1.6.5 การเลือกตัดแปลงหรือออกแบบสื่อ หมายถึง การเลือกสื่อ ดัดแปลง หรือปรับปรุงสื่อหรือการออกแบบสื่อใหม่ เพื่อให้ได้สื่อตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียน ลักษณะของผู้เรียนงบประมาณหรือวัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่

1.6.6 การใช้สื่อ หมายถึง การเตรียมการใช้สื่อการนำสื่อไปใช้รวมทั้งการควบคุมชั้นเรียนให้ผู้เรียนสนใจในสื่อ โดยสื่อที่ใช้อาจเป็นสื่อประเภทวัสดุ อุปกรณ์หรือเทคนิควิธีการ

1.6.7 การกำหนดการตอบสนองของผู้เรียน หมายถึง การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและเปิดโอกาสให้มีการตอบสนองในบทเรียน สื่อโดยการแสดงออกทางการพูด การเขียน การท่องจำและการคิดในใจ

1.6.8 การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพและคุณค่าของสื่อเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพของสื่อโดยใช้วิธีการประเมินผลด้านกระบวนการสอน ด้านความสำเร็จของผู้เรียนและด้านการประเมินผลสื่อและวิธีสอน

1.6.9 สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์และเทคนิควิธีการต่างๆที่นำมาใช้ประกอบในการเรียนการสอน

1.6.10 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ ผู้จัดการหรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียน ให้ทำหน้าที่บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดสตูล

1.6.11 ครูสอนอิสลามศึกษา หมายถึง ครูที่สอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล

1.6.12 หลักสูตรอิสลามศึกษา หมายถึง หลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่จัดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นที่มีนักเรียนนับถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนใหญ่ได้เรียนรู้วิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ

1.6.13 วิชาอิสลามศึกษา หมายถึง วิชาที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามที่กำหนดให้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย 8 รายวิชา คือ หลักศรัทธา ศาสนบัญญัติ ศาสนาประวัติ จริยธรรม อัลกุรอาน เสริมทักษะอัลกุรอาน พื้นฐานภาษาอาหรับ พื้นฐานภาษามลายู ให้โรงเรียนพิจารณาเลือกเพียงสองวิชาหลัก (รายวิชาตามต้องการ)

Prince of Songkla University
Pattani Campus